

S û z ' n â k İ l a h i

Sâlike olmaz âyân İllâllah Hû

NEY

Zekâî Dede Efendi

Usûlû : D ü y e k [8/8]

Güftekar : İsmail Hakkı Bursavî

3

Sâ li ke ol maz â yân
Aşk i le her kim ge lir

il lâl lah Hû
il lâl lah Hû

5

İl mi ha ki kat mif tâh
Hak ki ye a na o lur

7

il lâl ah Hû
il lâl lah Hû

9

Ol sa pî rin ö nün de
Lâ ce rem a na o lur

11

il lâl lah Hû
il lâl lah Hû

13

Bâ bî i nâ yet mif tâh
Ken zi ha ki kat mif tâh

15

il lâl lah Hû
il lâl lah Hû

Sâlike olmaz âyân

(İllâllah Hû)

İlm-i hakikat miftâh

(İllâllah Hû)

Olsa pîri önünde

(İllâllah Hû)

Bâb-ı inâyet miftâh

(İllâllah Hû)

Aşk ile her kim gelir

Hakki'ye ana olur

Lâcerem ana olur

Kenz-i hakikat miftâh

D ü y e k Usûlleri

*) Sekiz zamanlıdır.

*) İki Sofyan'dan meydana gelir.

*) 8/8 ve 8/4 lük değerlerde vurulur

*) 8/4 lük mertebesi Ağır Düyek adını alır.

Düyek D a r b Usûlü

[8 / 8] m e r t e b e s i

1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

2 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]

3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

4 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]

5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Miftah : anahtar

Lacerem : şüphe

Kenz : hazine

Terennüm : Yavaş ve güzel sesle şarkı söyleme

Meyân : Şarkıların makam geçişlerinin yapıldığı ve melodik hareketin nakarata bağlandığı bölüm

Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik LUGAT (Ferit Devellioğlu)

Zekâi Dede Efendi

1825 yılında İstanbul Eyüp'te Cedit Ali Paşa mahallesinde Cedit Ali Paşa Mescidi'nin yanındaki evde doğdu. Bu mescidin imamı babası Hafız Süleyman Efendi aynı zamanda hat hocası ve tanınmış bir hattattır. Zekai Dede'nin annesi Ziyeti Hanım ise Hacı Hasan Efendi'nin kızıdır. Zekai Dede ailenin tek çocuğudur. Fatma Hanım ile evlendi. Bestekar Ahmet Irsoy'un babasıdır. Zekai Dede, amcasının hoca, babasının hat hocası olduğu Laali-zade Abdülbaki Efendi ilkokulunu bitirdi. Babasından hat, amcasından Kur'an öğrenmeye başladı. 18 yaşını bitirdiği zaman hafız oldu ve babasından da hat icazet-namesi aldı. Balıklı Hoca Ali Efendi'ye devam ederek medrese eğitimi aldı. Aynı yıllarda gene Eyüp'te oturan Eyyubi Mehmet Bey'den musiki dersleri almaya başladı. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye devam ederek sülüs ve nesih yazıları öğrendi. Mehmet Bey, bir yıl ders verdikten sonra Zekai Dede'yi, diğer öğrencisi Hamdi Efendi ile beraber, Dede Efendi'nin konağına götürerek takdim etti. Dede'nin arzusu üzerine, haftada bir gün tek başına, bir gün de hocası Mehmet Bey ile beraber İsmail Dede'ye devam ederek meşke başladı. 1844 yılında Dede Efendi ile yaptığı meşkler 10 ay devam etti. 88 defa meşk etti.

Dede Efendi'nin meşk teklifine Eyyubi Mehmet Bey sıcak bakmadı ve kaçamak bahanelerle kabul etmek istememiş. Bunun üzerine Dede Efendi, Eyyubi'ye 'Oğlum Mehmet sen musikimizin derin ayrıntılarını bilmezsin, onu Zekai'ye ancak ben öğretebilirim.' Bunun üzerine Mehmet Bey çaresiz razı olur. 1845 başlarında bir gün, Mehmet Bey, Suzidil makamında bestelediği besteleri Dede'ye takdim edince, İsmail Dede, bu faslın Ağır Semai'sinin Zekai Efendi, Yürük Semai'sinin de Hamdi Efendi tarafından bestelenmesini istemiş, öyle yapılmıştır. Bu, Zekai Dede'nin büyük formdaki ilk eseridir.

1845 ortalarında Zekai Dede, Mustafa Fazıl Paşa'nın isteği üzerine sarayda 'Musiki Muallimliği' görev yapmaya başladı ve saraya yerleşti. Paşa ile Mısır' giden Zekai Dede, nazari olarak bildiği Arapçasını Mısır'da pratik olarak da ilerletti. Mısır'da dini ve dindışı mahalli musikiyi incelemiş ve Arapça güfteli 'Şuğl' denen ilahilerinin çoğunu Mısır'da besteledi ve Mısır'da Şeyh Şihab ile meşk etti. 1868 yılında Mevlevi oldu. 1883 yılında 'Darüşşafaka musiki muallimi' oldu ve ölümüne kadar 14 yıl Darüşşafaka'ya devam ederek bir nesile Türk Musikisi dersleri verdi. 1884 yılında Arif Dede'nin ölümüyle Eyüp Mevlevi hanesi kudümzen başkanlığı boşaldı. Kudüm zen başlığı görevini kabul etti ve kendisine 'Dede' unvanı verildi. Oğlu Ahmed Irsoy, babasının 5 ayın, 100 kadar Kar, Beste ve Semai, 400 küsur İlahi, Şarkı ve Marş bestelediğini söylemiştir. 5 ayın ile 95 Kar, Beste ve Semai elimizde olmasına rağmen, küçük formda bestelediklerinin yalnız 163'ü günümüze gelebilmiştir. Hayatının sonlarında batı notası da öğrenmekle beraber, gerek bu notayı, gerek Hamparsum'u hiç kullanmamıştır. XVI. asırdan sonra yavaş yavaş unutulmuş Türk Musikisi bilgisini yeniden ve modern anlayışla kurmakta safha safha şeyh Hüseyin Fahrettin Dede, Ahmet Avni Konuk, bilhassa Rauf Yekta Bey'le Dr. Suphi Ezgi, Zekai Dede'nin talebesidirler. Klasik Repertuarı zamanımıza aktarmakta da en büyük hisse onundur. Bu bakımlardan da Zekai Dede'nin Türk Musikisi tarihinde önemli yeri vardır. Bayati Buselik makamını ilk defa Zekai Dede kullanmıştır. 1897 yılında İstanbul'da öldü. Cenazesi büyük bir cemaatle Kaşgari Dergahı civarına gömüldü. Öğrencilerinden Ahmet Avni Konuk onun için 'Ben hayatımda onun gibi aşık bir adam görmedim.' demiştir. Hocası Zekai Dede'nin vefat üzerine şu Suzidil Mersiye Kar'ı bestelemiştir. 'Ey bülbül-i hoş neva hamuş ol / Vey kalb-i hazin zehr-nuş ol / Üstad-ı hüner Zekai gitti / Ey beng-i adem sürud guş ol / Avni dil-i zare tesliyet yok / Ey eşk-i dü dide pü-huruş ol'

Kaynak : www.musikiklavuzu.net

İsmail Hakkı Bursevî

Mutasavvıf, yazar

Anadolu'da yetişen büyük velilerden, müfessir ve metinler şerhi üstadı. İsmi, İsmail Hakkı olup 1650 (H. 1062) tarihinde Aydos kasabasında doğdu. Babası, salih bir zat olan Mustafa Efendi'dir. 1725(H. 1137) tarihinde Bursa'da vefat etti.

İsmail Hakkı Bursevi, küçük yaşta, babası tarafından Celvetiyye yolu büyüklerinden Seyyid Osman Fadli Efendi'ye götürüldü. Onun; dua ve iltifatına kavuştu. On yaşında Osman Fadli Efendinin Edirne'de bulunan yetişmiş talebesi Abdülbaki Efendi'nin terbiyesi altına girip, yedi sene kendisinden din ve fen bilgilerini okudu. Okuduğu eserleri kendi yazısıyla yazardı. Abdülbaki Efendi'nin emri ile İstanbul'a geldi ve Osman Fadli Efendi'nin manevi terbiyesine girdi. Kısa zamanda manevi kemale (olgunluğa) yükseldi. İnsanları irşat (doğru yolu göstermek) için Bursa'ya bir müddet sonra da Üsküp'e gönderildi. Hocasının kendisine gönderdiği mektuptaki nasihatlerle amel edip, büyük hizmetlerde bulundu.

On sene Üsküp'te kalan İsmail Efendi, hocasının manevi işaretleriyle 1685 tarihinde Bursa'ya gitti. Hocasının Magosa'ya gittiğini duyunca, o da gitti.

İsmail Hakkı Bursevi hocasının vefatından sonra, Konya, Seydişehir, Söğüt, İznik ve İstanbul güzergahı ile Bursa'ya geldi. Bu yolculuk sırasında Mevlana, Sadreddin-i Konevi ve Eşrefoğlu Abdullah Rumi gibi büyüklerin kabirlerini ziyaret etti.

İsmail Hakkı Bursevi, Sultan İkinci Mustafa Hanın daveti üzerine 1695 tarihinde Edirne'ye vardı. Nemçe Seferinde cihadın sevabını ve büyüklüğünü anlatarak askeri coşturdu. Ertesi sene Edirne'den ayrılarak Belgrad'a gitti. İsmail Hakkı Efendi, sadrazam Elmas Mehmet Paşa'nın hazır bulunduğu gazaların hepsine katıldı ve birkaç yerinden yara aldı. Ordunun zaferle geri dönüşünden sonra yaralı haliyle Bursa'ya geldi, talebe yetiştirmeye ve eser yazmaya devam etti. Bir ara Şam'a gitti ise de tekrar döndü.

Kaynak : <http://www.biyografi.net>